

Muziek uit Indië

Uit de schaduw

Concert door de pianisten Henk Mak van Dijk en Gustavo Corrales Romero

Bibliotheek Den Haag Centrum, zondagmiddag 17 november 2018, aanvang 14:00

Balinese Ceremonial Music [1937]

Colin McPhee

Pemoengkah

Gambangan

Taboeh teloe

Wireng [1912]

Paul Seelig

Uit Drie Javaanse dansen, voor piano solo

Guantánamo [2018]

Gustavo Corrales Romero

Jazz Concerto for piano solo and small jazz orchestra

Ludwig van Zele

[arrangement voor twee piano's van de componist, 1932-1937]

I Maestoso-Moderato-Allegro non troppo

II Andantino con moto

III Allegro

Toelichting

In dit concert is werk te beluisteren van drie componisten uit voormalig Nederlands-Indië. **Colin McPhee** was een Canadese componist/pianist die inspiratie zocht op het eiland Bali begin jaren dertig. Hij raakte zo begeistert van de 'vreemde' Balinese gamelan dat hij er bijna tien jaar verbleef om er de muziek te bestuderen. Uiteindelijk schreef hij het standaardwerk *Music in Bali*. Zijn werk is vergelijkbaar met de Nederlandse musicoloog Jaap Kunst die soortgelijk onderzoek naar gamelan maar dan op Java.

De *Balinese Ceremonial Music* is geschreven voor een congres op Bali in 1937 en werd in première gebracht door McPhee zelf en Balispecialist Walter Spies. In Amerika werd het uitgevoerd door onder meer McPhee samen met Benjamin Britten en door Bela Bartok en zijn vrouw. Het gaat om drie unieke en fraaie gamelantranscripties voor twee piano's. Het eerste stuk heet *Pemoengkah* en is muziek gebruikt als ouverture bij het rangschikken van de poppen van het schimmenspel. Volgt *Gambangan*, verwijzend naar de *gambang*, een instrument met veertien houten toetsen. De *gamelan gambang* speelt alleen bij crematies. Tot slot *Taboeh teloe*, muziek die door groot orkest gespeeld wordt als opening bij grote ceremonies als een crematie of tempelfeest.

Uit de collectie van het NMI komt de Javaanse dans *Wireng* van Indisch componist **Paul Seelig**. Na een studie cello aan het befaamde conservatorium van Leipzig was Seelig in 1899 teruggegaan naar Java om er te gaan werken als kapelmeester van het westers paleisorkest van de keizer van Solo. Aan dit hof maakte hij kennis met de traditionele Javaanse dansen en gamelanmuziek. Ook Seelig maakte transcripties voor piano. In *Wireng* zijn goed te horen de twee pentatonische stemmingen van de gamelan: *slendro* in de hoekdelen, *pelog* in het middengedeelte.

De uit Java afkomstige pianist/componist **Ludwig [Lud] van Zele** liet zich juist inspireren door jazz in de kolonie die begin jaren twintig was overgewaaid vanuit Amerika en Europa. Als klassiek gevormd pianist aan het conservatorium van Nice had hij bij terugkeer naar het stadje Malang op Oost-Java weinig kansen. Daarom koos hij het destijds respectabele beroep van bioscoopmusicus en ging hij muziek verzorgen bij de nieuwste Hollywoodfilms uit Amerika. Het werd zijn inspiratie voor het volstrekt unieke jazz concert dat hij in 1932 begon en afmaakte in 1937 om uit te voeren in Malang. In Nederland beleefde het stuk zijn eerste uitvoering pas op het Tong Tong Festival 2017, gespeeld door Henk Mak van Dijk en de big band van Timothy Galloway. In de *Haagse Courant* werd het stuk wel aangeduid als 'de Indische Rhapsody in Blue'.

De uit Cuba afkomstige **Gustavo Corrales Romero** is al net zo geïnteresseerd in volksmuziek als zijn voorgangers. Hij schreef het charmante originele werk *Guantánamo* voor twee piano's, waarbij hij zich heeft laten inspireren door gangbare folkloristische genres en melodieën uit zijn geboortestad en provincie, waaraan hij ook de naam ontleende. Het stuk werd in maart afgerond, beleefde in mei zijn première en wordt nu pas voor de tweede keer uitgevoerd. Een vleugje Latijns-Amerika!

Pianist Henk Mak van Dijk specialiseerde zich in de klassieke muziek uit voormalig Nederlands-Indië. Zijn onderzoek – in samenwerking met het NMI – resulteerde in concerten, lezingen, opnamen, boeken en tentoonstellingen. Van zijn hand verscheen onder meer het boek *De oostenwind waait naar het westen*, een studie over Indische componisten en Indische composities (KITLV Press, Leiden).

Zijn nieuwste onderwerp wat betreft het muzikleven in de kolonie is de Indische jazz, een tot op heden verzonken geschiedenis. Momenteel werkt hij aan een boek hierover: *Tropenjazz; jazz in Indië 1919-1949*, dat in mei volgend jaar in Den Haag zal worden gepresenteerd. Ook voor Java heeft Henk plannen: een concert en een tentoonstelling Indische klassieke muziek op het muziekinstituut van Yogyakarta en verder een permanente expositie over het muzikleven in Indië in zijn eigen traditionele Javaanse *limasan* woning.

In het theater is hij vanaf november een paar maal te gast bij de voorstelling *De Indië Monologen*.

<https://makvandijk.wordpress.com/>

Pianist/componist Gustavo Corrales Romero werd in Cuba en Rusland opgeleid. Zijn carrière en ervaring beslaan zo'n 30 jaar. Zijn repertoire dekt werken door klassieke componisten en creaties van zijn tijdgenoten, wat hem een belangrijke vertolker heeft gemaakt van deze muziek. Middels zijn diverse concertformules is zijn voornaamste doel het uitdragen van 'het andere geluid van Latijns-Amerika', door de Latijns-Amerikaanse klassieke en hedendaagse muziek waarin hij zich specialiseert. Zijn Haagse bedrijf KyG Productions – actief sinds 2000 – produceert cd's, boeken en concerten.

Zijn debuut als schrijver, het Spaanstalige *Los Herederos*, werd enthousiast voor publicatie ontvangen door Ediciones EntreRíos en werd gepresenteerd op de Miami Book Fair International. Ondertussen heeft hij zijn tweede boek afgerond, die voor publicatie wordt klaargemaakt. Na de solo cd-producties *Palimpsesto* (Een evolutie van de Cubaanse piano) en *Fresco* (Een brede indruk van Latijns-Amerikaanse klassieke en hedendaagse muziek) wordt nu de opname voorbereid van zijn suite arrangementen voor piano trio voor zijn volgende cd *Arioso*.

www.gustavocorralesromero.com